

ПОЛЕГЛІ У БОЯХ ЗА
УКРАЇНУ – ЗАВЖДИ В
НАШІЙ ПАМ'ЯТІ ...

3

ЗОЛОТОНІСЬКІ
ВОЛОНТЕРИ РУКИ
НЕ ОПУСКАЮТЬ

4-5

СПІВЕЦЬ
КОЗАЧЧИНИ І
КОЗАК УНР

7

Козацький край

СТЕЦУВИТУСК

№1 (92)

18 січня 2017 р.

ЧОРНОШЛИЧНИКИ ПОВЕРТАЮТЬСЯ В ЗОЛОТОНОШУ

НА МІСЦІ «КРАЙНЬОГО»
ПЕРЕМОЖНОГО БОЮ «ЧОРНИХ
ЗАПОРОЖЦІВ» ПІД ЧАС
ПЕРШОГО ЗИМОВОГО ПОХОДУ
В ЗОЛОТОНОШІ ВСТАНОВЛЯТЬ
ПАМ'ЯТНИК

Малюнки Леоніда ПЕРФЕЦЬКОГО та Богдана ПІРГАЧА, колаж Ірини ДАНИЛІЧЕНКО

ЗОЛОТОНОША – ЗЕМЛЯ, ДЕ ПАМ'ЯТАЮТЬ ПРО МИНУЛЕ І ДУМАЮТЬ ПРО МАЙБУТНЄ...

Золотонісець Василь Ляскоронський, перш ніж отримати міжнародне визнання як історик, археолог і картограф, працював у бібліотеках Парижа і Кенігсберга, вчителював при посольстві в австрійському Відні, об'їздив Великобританію, Німеччину, Францію, Нідерланди, Швейцарію... Картини художника із Золотоноші В'ячеслава Приходька прославили його після персональних виставок у Мюнхені, Будапешті і словацькому Требішеві... Знаменитим на весь світ хіміком і біохіміком золотонісець Олексій Бах став після роботи у Колеж дю Франс в Парижі та у лабораторії, яку створив у Женеві... Микола Ріттер, журналіст і спортсмен із Золотоноші став єдиним з України, хто, здолавши надзвичайно складний шлях до Греції, став учасником Перших Олімпійських ігор 1896 року в Афінах...

Першим і єдиним українцем, якого в Індії визнали святым, став вчений-індолог із Золотоноші Олексій Баранников! Один із лідерів вішнуїтів-романтів Індії, Лаллан Прасад В'яс, виступаючи на церемонії освячення у стародавньому індійському місті Читракуті, проголосив золотонісець не просто "святим і Тулсі Дасом ХХ сторіччя". На його переконання, переклад "Рамаяні" був священною місією уродженця Черкащини, а надихнув його сам Рама-Вішну... Під час Другої світової війни золотонісець Баранников розпочав перекладати творіння середньовічного поета, яке описувало шлях порятунку Індії від жадливого завойовника Тимура-Тамерлана. Це й був величний релігійно-філософський трактат "Рамаяна", з моменту написання якого поетом Тулсі Дасом розпочалося визволення Індії від орда Тимура. Натхнення Олексієві Баранникову, який творив переклад "Рамаяні", надавала схожість двох завойовників – Тимура і Гітлера. Можливо, шукав у "Рамаяні" і рецептів боротьби з такими тиранами. А ще у тяжкий час науковець закликав до нечужаних у сталінській державі речей – звернутися "до Божественної інстанції в той час, коли сама Земля буде не в змозі витерпіти тих беззаконь, які кояться на ній, страждань, спричинених ними"...

В усі часи знаходилися золотонісці, здатні прославити Україну на весь світ і здатні повстати проти тиранів, які намагаються будувати «велич» імперій зла за рахунок вторгнення в Україну.

Нинішнього, 2017 року вшануємо 100-річчя Української революції і початку Визвольної боротьби ХХ століття. Серед імен достойників, які полягли у битві за Незалежність України – безліч золотонісців, від рядових героїв – до командира дивізії в Армії УНР і міністра військових справ в уряді УНР в екзилі генерала Андрія Вовка...

15 лютого 1920 р. козаки полку «Чорних запорожців», підсиленого кінними сотнями ім.П.Сагайдачного та ім.К.Гордієнка, атакували Золотоношу, зайняту «червоними». Першими в місто увійшли кавалеристи-«чорношличники» поручика Карліса Броже, латвійця за походженням. Біля стін собору, який зберігся до сьогоднішнього дня, та на льоду річки Золотоношки розгорнувся запеклий бій «крайньої східної точки» переможного Першого Зимового походу Армії УНР: московсько-більшовицькі окупанти з «подразделенія особого назначенія», не витримавши шабельної атаки «чорних запорожців», відкотилися на замерзлу кригу річки і були добиті вогнем з гвинтівки і кулеметів. Того дня було знищено близько 100 окупантів. З боку «чорних запорожців» у бою за Золотоношу полягло четверо козаків, ще троє, включно з командиром полку, уродженцем Полтавщини Петром Дяченком, отримали поранення.

У рядах полку «Чорних запорожців», який назавжди увійде в історію Золотоноші як визволитель від орди зі Сходу, воювали і наші земляки-золотонісці, зокрема, сотник Семен Корнієнко та помічник комполку Микола Янчевський.

Вони розпочали святу справу боротьби проти одвічного ворога, з яким і нині воює Україна...

У найближчі дні на місці цього бою постане пам'ятник. Та головне – пам'ять у серцях вдячних нащадків, які продовжують справу українського державотворення.

СЛАВА ГЕРОЯМ, ПОЛЕГЛИМ У БОЯХ ЗА ВОЛЮ УКРАЇНИ!

Золотонісців мають знати в усьому світі, але вони повинні мати змогу працювати не за кордоном, а на своїй, Богом даній землі. Для цього маємо відстояти Незалежність вже в нелегкому ХХІ столітті. Разом перемаємо!

Юрій ТКАЧЕНКО, голова Черкаської ОДА
Віталій ВОЙЦЕХІВСЬКИЙ, міський голова Золотоноші

ВИТОКИ СЛАВИ: ТРИУМФИ Й ПОРАЗКИ ЗОЛОТОНІСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ СОТНІ

1625 року в складі Черкаського козацького полку з'явилася Золотоніська сотня. Її козакам судилося прославитися волелюбністю й військовою звитягою в багатьох баталіях...

Вже у війську Богдана Хмельницького козаки Золотоніської сотні, керовані сотником Остапом Зайцем і осавулом Ференсом Золотоніським, відзначилися особливим героїзмом під час битви з поляками під Збаражем.

Коли ж після смерті Хмельницького здобута ним Гетьманська держава зазнала краху, Золотоноша зустріла спротивом чужинців-московитів і довго залишалася острівцем свободи. Причому не тільки в переносному, а й у прямому значенні слова, бо 2000 козаків Золотоноші та Переяславського полку, які через 12 років після Переяславського договору з Росією повстали проти своєї старшини і влади Москви, тримали оборону, по суті, на острові, утвореному річкою Золотоношкою та її притокою. П'ять олійниць, три водяні млини і два вітряки, шість крамниць і шинок рятували козаків від голоду в "блокадній" Золотоноші.

Кілька тижнів козаки успішно відбивали напади російських військ Щербатова:

гармати із земляних валів золотоніського замку поливали ворога свинцем, а обковані залізом Кропивнянська та Переяславська брами міста час від часу випускали козацьку кавалерію в шалені контратаки зі списками і шаблями наголо...

1700 року розпочалася довга Північна війна, в якій Росія боролася проти Швеції за вихід до Балтійського моря за рахунок загарбання чужих земель. Початок тієї війни був тяжким для військ Петра I – шведи Карла лупцювали їх по всій Європі, як німий сторож сопливого хлопчика, пійманого в чужому садку за крадіжкою яблук. Особливо розгромною була поразка московитів під Нарвою, де недобитим військам довелося скласти перед шведами свої знамена. То вже набагато пізніше з'явиться приказка "Бити, як шведа під Полтавою", бо за іншого розвитку подій могла вона звучати і так: "Бити, як московита під Нарвою"... Ряд перемог над росіянами дав королеві Карлу у Європі славу "новітнього Олександра Македонського". Задерши носа, він навіть перестав брати армію Петра у розрахунок, вважаючи її за непотріб на фоні тогочасних армій Європи. Як виявилось, даремно...

Першу перемогу над шведами вдалося здобути вже через рік, 29 грудня 1701 року під Ерестфером в Естландії (сучасна Естонія). Тут якраз і відзначилися козаки Золотоніської сотні, яка була союзницею військ Петра. В Ерестферській битві полягло близько тисячі козаків і московитів, поклавши в сніг утроє більше порубаних шаблями і сколотих штиками шведів... Проте вже зовсім скоро під час оборони польського містечка-фортеці Ляховичі (нині це – Білорусь), практично вся Золотоніська сотня по-

трапила спочатку в оточення, а потім і у полон. Перегнані у Швецію, практично всі козаки померли від чуми. Вижити вдалося зовсім небагатьом, зокрема золотоніському сотникові Лук'янові Шульзі.

Тісно пов'язане із Золотоношею ім'я гетьмана Запорозької Січі (у 1714 – 1737 роках) Івана Малашевича. Щоправда, вольниця козацька тоді була вже швидше умовною, бо у "Зовнішньому Коші" (навколо Січі) стояли російські війська так званого Новосіченського ретраншементу, які мали наглядати за занадто непокірними козаками... Батьки Малашевича жили в Золотоноші. Після смерті їх поховали знов-таки у Золотоноші, біля Микільської церкви.

Гетьман подарував цій церкві розкішне Євангеліє кийського друку. Сам же Іван Малашевич поліг у бою за православну віру і спокій свого краю – у бойовому козацькому поході на Очаків...

Під час Коліївщини Золотоноша була однією з тилкових баз гайдамак. Зокрема 1752 року в Коробівському монастирі зимували гайдамацький загін Вовка.

1812 року 600 золотоніських козаків записалися добровольцями до 5-го полку, формуванням якого займався знаменитий автор української "Енеїди" Іван Котляревський. У боях проти французів Наполеона золотонісці знову були в числі найкращих, особливо відзначившись під час визволення білоруського Могилева. А золотонісець, генерал Дмитро Неверовський став одним із найвідоміших воєначальників тієї війни...

Сама ж Золотоноша вже поступово втрачала блиск і славу вільного козацького містечка, перетворюючись на провінційну глушину, звичну для так званої Малоросії – пригнобленої окраїни Російської імперії. Майбутній знаменитий

поет Думитрашко бродив вуличками рідних золотоніських кутків Хобата, Вераліївка, Струнківка, Троєщина, Згурівка, Радькове... Набирався вражень, аж поки не написав свою бурлескно-травестійну поему "Жабомишодраківка". Втім, саме він написав і слова пісні, яку багато хто нині вважає народною – "Чорнії брови, карії очі..." Це був час, коли тільки самі козацькі містечка тимчасово перетворювалися в окупації на помийниці бундючної імперії. А от "карії очі" золотонісців залишалися такими ж, як у предків-козаків – блискучими від любові до свого краю і жаги до вільного козацького життя...

Олександр БРАВАДА.

Малюнки Олексія БОНДАРЕНКА.

Газета "Козацький край"

Головний редактор –
Олег ОСТРОВСЬКИЙ

Шеф-редактор – Віктор ВОЛЯ
Редактор випуску – Петро ДОБРО
Засновник – Чигиринська ГО
"Вільне Козацтво Холодного Яру"

З питань придбання та розповсюдження газети звертатися до редакції "Козацького краю" за адресою: вул. Ільїна, 330, к. 4, м. Черкаси, 18005, тел.: (0472) 31-29-74
E-mail: Cossack_land@i.ua

Газета віддрукована в ПП Руденко Ю.І., м. Черкаси, вул. Вербовацького, 1а. Тираж – 5 000 екз.
Замовлення №46

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №18773-7573ПР від 18.01.2012 р.

Нацгвардієць Генадій Путинець береже кулю, яку лікарі дістали з його ноги після виходу з-під Дебальцевого. А ще ретельніше – береже пам'ять про тих, хто поліг у боях за Україну...

ПАМ'ЯТЬ ПРО ТИХ, ХТО НЕ ПОЖАЛІВ ЖИТТЯ ЗА УКРАЇНУ – СВЯЩЕННА...

ПУТІНЕЦЬ – так дивно на російський манер звучить його прізвище для ворогів, які вважають золотонісця «карателем кievської хунти». А українські журналісти весь час норовлять називати його «сучасним Маресьєвим»... ПУТІНЕЦЬ – так звучить прізвище Генадія українською і у рідній для бійця Золотоноші воно вже стало синонімом воїнської звитяги...

У лютому 2015-го, вивабившись з палаючого МАЗа, тяжко поранений кулею в ногу, він дві доби виходив з-під Дебальцевого, один-єдиний серед степів, вже захоплених ворогом. Від морозу його врятував теплий одяг, знайдений у покинутому бронетранспортері...

В'ячеслав Гага

У ті лютневі дні два роки тому в списку з шести бійців 5-ї роти 2-го батальйону Нацгвардії, які спочатку вважалися зниклими безвісти, двоє було із Золотонощини: Путинець і Хорошковський. Поранений Генадій Путинець вижив і вийшов до своїх, а В'ячеслав Хорошковський із Вознесенського загинув – його з почестями поховали лише у березні того ж року...

Серед воїнів, яких вже немає серед живих – 13 золотонісців. Першим загиблим був старшина **Сергій Єпіфанов** – 14 червня 2014 року мікроавтобус з прикордонниками із «Оршанця» був підло розстріляний із засідки, облаштованої бойовиками на території маріупольського заводу «Азовсталь»...

У боях літа 2014-го полягло ще двоє бійців із Золотонощини. У Щасті на Луганщині від осколкових по-

Євген Півень

ранень і кулі снайпера загинув «айдарівець» **Валентин Чурута** родом із золотоніської Хрущівки. А потім не стало **Максима Харченка** із Золотоноші... Друзі називали його «Шаленим Максом» – він служив у миротворчому підрозділі поліції в Іраку, потім був снайпером в SIS – морській воєнізованій охороні під егідою глобального антитерористичного об'єднання, яке займалося безпекою транспортних суден в Африці, був у самому горнілі подій на київському Майдані, а в АТО воював у складі штурмової групи. Загинув у Іловайському котлі...

Восени 14-го не стало ще трьох. У Сватовому на Луганщині загинув **Руслан Шеремет** (позивний «Світлячок»), родом з Піщаного – рятуючи товариша, 23-річний спецпризначенець батальйону МВС власним тілом накрив гранату...

Сергій Єпіфанов

Маїор-десантник **Євген Півень** народився у німецькому Веймарі, де служив його батько, але виріс у Золотоноші. Випускник Харківського вищого командного танкового училища брав участь у миротворчій операції ООН у Косово, а у зоні АТО був одним з найкращих офіцерів 79-ї окремої аеромобільної бригади. Був одним з «кіборгів» Донецького аеропорту і загинув від вибуху ворожої гранати у бою, що вівся просто на сходах між поверхами напівзруйнованого аеропорту. Посмертно десантник отримав звання підполковника...

У січні наступного, 2015 року поблизу Донецького аеропорту поліг ще один десантник із Золотонощини, 23-річний **В'ячеслав Гага**. На відміну від Євгена Півня, він не був кадровим військовим – у тяжкий для України час вчитель фізкультури з Гельмязіва підписав контракт із ЗСУ. У складі 95-ї аеромобільної бригади воював під Слов'янськом і Краматорськом, отримав важке поранення в ногу і потрапив до госпіталю, але як тільки пішов на поправку – зразу відпросився у лікарів на фронт. Знову воював – загинув біля Спартак на Донеччині, від вибуху міни, на яку наїхав автомобіль десантників...

Віталій Вергай

Євген Чуйченко

Назар Крупка

Руслан Шеремет

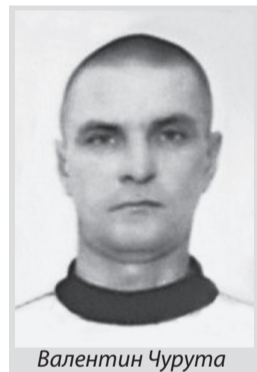
Не повернувся живим додому комісований за станом здоров'я санінструктор 72-ї окремої механізованої бригади **Євген Коваленко** з Піщаного – у травні 2015-го його знайшли з травмами, несумісними з життям. У вересні 2014-го загинув в аварії 20-річний десантник 95-ї аеромобільної бригади з Гельмязова **Євген Чуйченко**. У жовтні 2015 року перестало битися серце **Сергія Риженка** із Золотоноші, а восени 2016 року в госпіталі зупинилося серце прикордонника **Олександра Бугаєнка** із Зорівки...

Захищаючи опорний пункт біля Рідкодуба на Донеччині, загинув у лютому 2015 року від вибуху міни розвідник 128-ї гірсько-піхотної бригади **Віталій Вергай** з Чапаєвки.

У березні 2016 року поліг доброволець «Айдару» **Назар Крупка** з Коробівки. Позаштатний помічник депутата ВР, черкащаники Ірини Герасченко, під час Революції Гідності він разом з Герасченко займався визволенням «автомайданівців» із СІЗО в Черкасах. В АТО воював під позивним «Адвокат» і загинув від осколків ворожої мінометної міни під час обстрілу під Авдіївкою.

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ... СЛАВА ТИМ, ХТО НЕ ПОЖАЛІВ ЖИТТЯ, СТАВШИ НА ЗАХИСТ ВІТЧИЗНИ!

Ярослав ЗВЕНИГОРА

Валентин Чурута

Відкриття меморіальної дошки пам'яті Сергія Риженка

КОЛИ ДЕРЖА

РОЗСЛАБЛЯТИСЯ І ОПУСКАТИ РУКИ

Золотоніський Координаційний комітет сприяння обороні України був створений у грудні 2014-го. Місцеві активісти не могли залишитися осторонь російської агресії на Сході України, коли зруйнована до фундаменту армія потребувала допомоги волонтерів. До складу комітету увійшли об'єднана спілка ветеранів військової служби м. Золотоноша, міськрайонна спілка ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів), спілка підприємців, ГО «Союз. Чорнобиль», спілка мисливців і рибалок, спілка перевізників Золотоноші та ще низка місцевих організацій і патріотично налаштованих бізнесменів.

РЕАЛЬНІ ДІЇ

Волонтерська організація стала своєрідним буфером між зоною АТО і тилом, центром надійної підтримки вояків на передовій на Сході країни, а також родин захисників та їх самих на мирній території. Як і низка подібних організацій в усій країні, чимало членів комітету реально змінили ритм і устрій власного життя на благо спільної перемоги. Серед їхніх перших волонтерських справ – ремонт і відправка трьох автомобілів та більш як півсотні буржуйок (зима була холодною, то факт) на фронт. Потім було ще чотири автомобілі, а також генератори, бензопили, рації, теплі речі, продукти, цигарки тощо.

НЕСПОКІЙНИЙ 2015-Й

Про усі потреби наших захисників на передньому краї оборони країни знали у комітеті не з телевізійних новин, а з уст самих хлопців, бо підтримували з ними щоденний телефонний зв'язок, наскільки дозволяли обставини. Разом із тим, більш як 20 бійців із Золотоноші та району, які перебували на передовій, були також членами цієї організації. Тож волонтери протягом 2015 року продовжували постачати на передову все необхідне для наших бійців. Причому ця робота не припинялася ні на день, ні на хвилину...

БЕЗПОСЕРЕДНЯ ДОПОМОГА

Золотоніські волонтери відрізнялися від інших тим, що віддавали перевагу адресній допомозі, яку кілька разів на місяць возили самотужки, ризикуючи власним життям. За середніми підрахунками 25 поїздок волонтери здійснили особисто, ще чимало автомобілів партнеїрів з області догрожали для ЗСУ важливими речами. До зони АТО відправляли рації, кошти на які часом збирали ледь не усім містом, а також спорядження для готування їжі, продукти харчування, форму, берці, мастильні матеріали. Щоправда, доводилося часто і відмовляти нашим героям у чомусь, адже коштів не завжди вистачало.

ВЛАСНИЙ ОФІС

Також і самі герої, повертаючись у місця несення служби, часто самотужки вивозили зі штабу комітету провізію.

Усю зібрану та придбану провізію, завдяки неоціненній підтримці і участі населення Золотонощини, комітетчики акумулювали у центральному офісі, що знаходиться на Шевченка, 137. Тож зазвичай керівник Координаційного комітету В'ячеслав Назаренко за будь-якої нагоди висловлював щире вдячність кожному за посильну допомогу. Він, до речі, разом з волонтерами «Гельмязівської сотні» вкотре побували у м. Щастя. Туди вони доправили нашим хлопцям з «Айдару» більш як півтонни продуктів. І це тільки за один раз, а всього подібних небезпечних вояжів здійснили близько десятка, адже з Золотоноші та області там стояло чимало бійців.

ТАКТИЧНІ РУКАВИЦІ

Зрозуміло, що нашим бійцям були вкрай необхідні тактичні рукавиці, пошиття яких налагоджене у Львові. Тож Координаційний комітет займався збором старих шкіряних речей – курток, сумок і т.п., які небадужі громадяни зносили з усього міста. І вже наприкінці літа військові з Золотонощини були майже всі забезпечені якісними тактичними рукавицями.

ПРОЕКТИ ВОЛОНТЕРІВ

Для пошуку коштів було використано чимало можливостей. Наприклад, щодня на площі біля ринку було припарковано УАЗ, відремонтований силами комітету. Поруч із авто зажди з 9-ї ранку до обіду, коли активно працює ринок, працював черговий волонтер-консультант, який міг надати вичерпно усю необхідну інформацію щодо потреб та необхідності допомоги. Із 30 червня містом було розпочато збір макулатури, виручені кошти від здачі теж були направлені на потреби АТОвців. Пункти прийому були розміщені у різних кінцях міста завдяки мобільним офісам (червоні палатки, де кілька годин знаходилися волонтери комітету, які починали працювати з 8 ранку біля палаток та у центрі міста, біля волонтерського УАЗа).

МАСЛЯНА ТА ВЕЛОПРОБІГ

До чого тільки не вдавалися, щоб зібрати необхідні кошти для волонтерів... Одним із проектів стало свято «Масляна для АТО». За підтримки міського голови Віталія Войцехівського, який постійно підтримує волонтерський рух в місті, на Масляну в центрі міста пройшов концерт, ярмарка, під час якої містян частували безкоштовними варениками та чаєм. За кілька годин ранку для військових було зібрано 24 000 гривень, що стало приємною несподіванкою. У березні було проведено велопробіг, в якому взяло участь більш як 500 містян, - там також збирали кошти для АТО. Свято було родинним...

ВА – ПОНАД УСЕ

- ЦЕ НЕ ПРО ЗОЛОТОНІСЬКИХ ВОЛОНТЕРІВ...

ЗБИТІ БЕЗПІЛОТНИКИ

Уже наступного дня завдяки цим коштам на фронт поїхало два новеньких акумулятори. А невдовзі з фронту прийшла вісточка, що завдяки девайсам із Золотоноші було збито шість безпілотників. А скільки ще прослужили акумулятори і принесли користі - історія мовчить...

ПОДОРОЖ У СІРУ ЗОНУ

За великим рахунком, у жовтні-листопаді 2015-го Міністерство оборони України оголосило, що потреби у волонтерах вже немає, адже військовій повністю забезпечені провізією та одягом. У цей час робота волонтерів входила в інший графік, більш спокійний і більше зі спостережливою функцією. Але опікуватися було ким. Золотоніські волонтери відвезли провізію голодним дітям-сиротам у зону АТО

Більш як дві тони різноманітного скарбу на початку жовтня було доставлено до загальноосвітньої школи-інтернату у селі Гранітне, Донецької області. Колеги волонтери з Києва звернулися до Комітету сприяння обороні із проханням допомоги учням, школа яких знаходиться на «нульовій» лінії АТО, котра не підпорядкована ні ЗСУ, ні російсько-терористичним військам. Саме через це 250 дітей різного віку залишилися на межі виживання, адже з харчами у них повна скрута, не вистачало дитячих теплих речей та іграшок. Тому приїзд завантаженого під самі вінця бусик (дорогою двічі доводилося монтувати пробиті колеса через перегруз), вчителі і мешканці будинку для сиріт зустріли оптимістично.

Інформацію про кричущий стан у школі в районі АТО отримав волонтер Комітету сприяння обороні Володимир Марченко і вже за годину по Золотоноші і району було оголошено збір продуктів і необхідних речей для дітей та викладачів. Але ніхто і уявити не міг, наскільки масштабною стане ця стихійна акція...

Одними із перших відгукнулися Гімназія імені Скляренка та Школа інформаційних технологій №2, які за два дні назбирали сотні кілограмів іграшок, теплих речей та продуктів. Серйозно допоміг продуктами для школи на Сході України голова Черкаської облдержадміністрації Юрій Ткаченко. Мер Золотоноші Віталій Войцехівський допоміг паливно-мастильними матеріалами для поїздки, а овочами щедро забезпечили жителі села Домантове, ТОВ «Домантівське», жителі села Піщане та Вільхи. Золотоніський маслоробний комбінат надав продукцію власного виробництва.

Четверо студентів-кулінарів професійного ліцею приготували 300 пірижків із капустою та картоплею, Тарас Супрун традиційно виготовив смачні лаваші, Валерій Єсєв надав кілька ящиків солодкого печива та сушок, завод продтоварів, який очолює Олексій Ярош, допоміг хлібом, отець Ярослав надав кілька мішків провізії, Людмила Неліна і її колектив напекли пірижки. Завод КХП та Сергій Кузьменко допомогли паливом. Віктор Полозов та Вячеслав Шестопап (ТОВ «Красногірське») надали олію, Золотоніська птахофабрика – яйця. Традиційно допомагає керівник організації з ремонту та продажу комп'ютерної техніки «Комп-Сервіс» Михайло Кравченко. Цього разу він надав величезний ящик важливих для школярів речей від зошитів до кулькових ручок, та різної іншої канцелярії. Агрофірма «Іскра» забезпечила макаронами і борошном...

ВЧИНКИ ШКОЛЯРІВ

Траплялися й досить зворушливі моменти. Восени до штабу принесли листа і приколоти скріпкою 100 гривень для воїнів АТО.

«Ми, учні 2-А класу Золотоніської школи №3, хочемо передати 100 гривень для воїнів АТО, - йшлося у листі. - Вони – найхорообріші, найсправедливіші захисники України. Не жалюючи свого життя, вони охороняють нас, своїх дітей та рідних, весь

український народ від ненависного ворога. Ми молимося за те, щоб Бог оберігав наших солдат від ворожої кулі, щоб швидше настав мир у рідній Україні, а відважні воїни-захисники повернулися до своїх родин та домівок. І можливо сума грошей, які ми збирали невелика, та ми впевнені, що вона, як краплинка, приєднається до інших благодійних внесків і допоможе у придбанні необхідних речей. Слава Україні!» Під листом підписалися всі 30 другокласників...

ДОПОМОГА ПІД ОБСТРІЛАМИ

У вересні 2015-го волонтери Комітету потрапили під обстріл. Вони доставили вантаж, як то кажуть, «на самий передок». Автомобіль золотоніських волонтерів доставив продукти та предмети гігієни і на легендарний 29-й блокпост, що на Бахмутівській трасі за 700-1000м від позицій окупантів і є останнім рубежем розмежувальної лінії оборони ЗСУ. Навіть під час розвантаження зовсім поруч вівся вогонь зі стрілецької зброї... Більше того, золотоніські волонтери особисто переконалися у присутності російських найманців в Україні. Вдалося побачити їхні позиції, прапори «ЛНР», Росії та донських «кізяків», як їх ніжно називають наші хлопці...

ДОПОМОГА ЗЕНІТНИКАМ

Не залишали члени комітету сам на сам із побутовими проблемами і військовослужбовці зенітно-ракетного полку, частина яких розгорнулася у Золотоноші. Надавалася допомога військовикам та їхнім родинам у пошуках житла, адже самотужки винайняти квартиру їм не вдавалося. Разом із тим надавалася особиста допомога військовим у плані перевезення речей чи забезпечення продуктами харчування. Підвозилися будматеріали для відновлення приміщень, які кілька років тому мало не було остаточно розвалено після розформування військової частини.

ПАТРІОТИЧНА МОЛОДЬ

Громадська організація провела кампанію зі створення молодіжного «Центру волонтерів». Не до кінця, але було реалізовано декілька проектів завдяки патріотично налаштованій молоді. «Якщо тобі вже виповнилося 18 років і ти хочеш допомагати нашим солдатам на передовій, маєш неймовірну енергію, готовий прокидатися зі сходом сонця, отримати добрі організаторські навички, то нам з тобою по дорозі. Наявність водійського посвідчення категорії «В», знання іноземної мови та навички роботи з ПК вітаються», - повідомлення такого змісту на сторінці Координаційного комітету в одній із соціальних мереж дозволило залучити добровольців з числа школярів та студентів місцевих ВУЗів.

СТУДЕНТИ-ВОЛОНТЕРИ

Усі без винятку навчальні заклади (й дошкільні в тому числі) допомагали, чим могли завдяки Координаційному комітету, який модерував усю допомогу. Показовим тут є приклад Професійного Ліцею Золотоноші і окремо його керівника Костянтина Короткого. Серед усіх навчальних закладів міста ліцеїсти одними із перших заснували на базі свого навчального закладу волонтерську студентську організацію ще в середині 2014-го, до неї увійшли у повному складі викладацький колектив та студенти.

Завдяки цій організації до зони АТО ви-

рушили сотні кілограмів продуктів, сплетено чимало захисних сіток та маскувальних халатів. Тому не дивно, що Ліцей ушанував пам'ять одного зі своїх учнів Сергія Риженка, який восени 2015-го загинув у зоні АТО. На фасаді Ліцею встановлено і урочисто відкрито пам'ятний знак.

«ЩАСЛИВОЇ ДОРОГИ!»

У Золотоноші стало доброю традицією проводити та зустрічати мобілізованих, добровольців – наших захисників з центральної площі міста. Проводи ці, звичай, - тихі і не багатослівні, із щирими побажаннями «Щасливої дороги та якнайшвидшого повернення». З якою радістю і нетерпінням чекали містяни на Романа Кравченка, Віктора Терещенка, Сергія Чубіна, Романа Ржепницького, Сергія Сафорова, Віталія Кузнецова після виходу з-під Дебальцевого! Під час цих заходів на площі були присутні всі хто міг – від мера до пересічного прохожого.

«БАТЯ»

На жаль, траплялися у роботі волонтерів і чорні сторінки, як от смерть Віктора Олефіра, «Батя», як його тепло прозвали АТОВці, а у комітеті шанобливо – Васильовичем. З великим болем провозили члени Координаційного комітету скромного сільського трудягу, а як показало життя - відданого патріота, в останню дорогу. Він був для багатьох взірцем справжнього патріотизму: незважаючи на важку хворобу, поїхав за своїм сином на передову боронити справедливість в Україні.

ПОСЛАННЯ З АТО

В одній із поїздок місцеві добровольці зустрічалися з золотоніськими добровольцями у Щасті і Трьохізбенці. Вояки щиро дякували усім золотонісянам, які їм допомагають. А ще просили, щоб було записано і передано містянам на "великій землі" коротке послання: "Якщо всі, хто допома-

гають, розслабляться або опустять руки, ми тут згниємо... Заради кого нам тоді залишається віддавати свої життя? Ми все залишили - дім, сім'ї, рідних, друзів, роботу. Тим, хто далеко звідси, навіть у голову не прийде, що тут коїться... Страшно - не те слово. Ми готові лягти тут, але із собою заберемо ворогів немало, ми це вміємо, нас цьому вчили, ми тут тому, що не хочемо допустити цю нечисть в наш дім... Ми тут за простих людей - таких, як ми з вами. Будемо стояти до кінця, але й ви нас не зраджуйте, не забувайте, будь ласка...»

Влада Золотоноші дбає про своїх героїв. Зокрема, у 2016-му таки зробив надскладну операцію на стегні Геннадій Путинець, тяжко поранений під час виходу з-під Дебальцевого, і два професори (єдині, хто в Україні погодився на це) вже дивуються, наскільки швидко він одужує...

ЧОМУ УКРАЇНА?

Важливо розуміти, за що загинули наші кращі земляки.

За що загинули більше десяти золотонісців, а ще кілька сотень золотонісців продовжують зараз стояти стіною там на передовій, не пускаючи мерзеньну погань розповзтися всією Україною.

Усі знають, що Росія на Донбасі переслідувала певні стратегічні цілі. Перша з них стосується створення так званої «Новоросії» з кількох областей України. Хотіли вони федералізації України з наділенням кожної області правом вето на обрання державою зовнішнього військово-політичного вектора та вимагали гарантії позаблокового статусу або не вступу в НАТО України

Як ми знаємо і бачимо з риторики кремлівських правителів і того, що ці речі більше ними не згадуються, – жодної цілі вони так і не досягли.

Ми вистояли, ЗСУ стали міцнішими і ними нарешті реально опікується держава. Слава Україні!

Анатолій ЯНГОЛЬ

В історії розвитку кобзарства початку ХХ століття у Михайла Олександровича Домонтовича (справжнє прізвище Злобінцев) – особливе місце...

Народився він у місті Золотоноша в березні 1883 року в родині військового лікаря, який походив із православної міщанської (за іншими даними – священницької) родини. Родина була інтелігентна, виховання синів відбувалося на кращих зразках тогочасної просвітницької думки українофілів. Старший син в епохальні 1918-1919 роки служив у війську Української народної республіки. А Михайло після закінчення Черкаської гімназії обрав фізико-математичний факультет Київського університету. Він успішно навчається і разом з тим починає активну громадську діяльність на культурно-освітній ниві. Активно цікавиться етнографією, збирає та записує українські народні пісні й думи. Знайомиться в цей час з кобзарями Терентієм Пархонком, Михайлом Кравченком, Іваном Кучугурою-Кучеренком, переймає від них репертуар, вчиться гри на бандурі.

Згодом створює ансамбль бандуристів з числа таких же, як сам, студентів та музикантів. Один із перших публічних виступів ансамблю відбувся у Каневі 1906 р. під час вшанування пам'яті Т. Г. Шевченка. Золотонісець записав вірш «Прокидайся, батьку, годі тобі спати» та ремарку до нього у книзі відвідувачів на Тарасовій горі і підписався своїм сценічним ім'ям «Кобзар Домонтович». Ось цей вірш:

*Прокидайся, батьку, годі тобі спати –
Твоя Україна уже ожива!*

*Розбивають в'язні кайдани і грати,
Із блакиту лине доленька нова.*

*Прокидайся швидше,
стань поміж синами,*

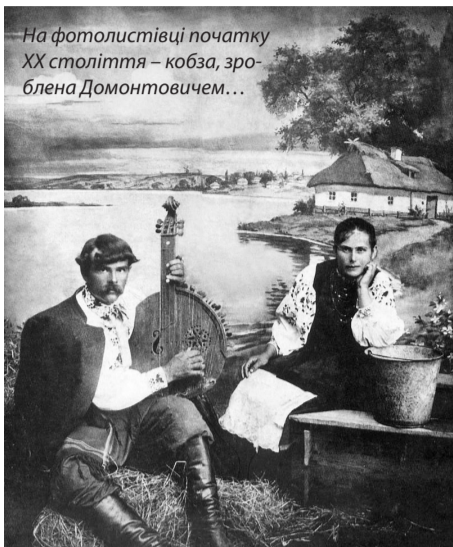
Грянемо укупі волю добувати!

*Годі нам терпіти, брязкати кайданами,
Годі під кнутами голови схилити!*

Михайло Злобінцев також пише вірші і музику на них.

У 1905 р., на сторінках альманаху молодих українських письменників «Перша ластівка» надруковані його перші вірші. Це були три думи: «Минулася давнина, година кривавая...», «Повіяв низовий і море сонце пригріло» та «Море». Друкувався під тим же псевдонімом – Кобзар Домонтович.

Після закінчення навчання у

На фотолістівці початку ХХ століття – кобза, зроблена Домонтовичем...

Київському університеті (1909 р.) він вчителює у чоловічій гімназії Золотоноші і зарекомендовує себе, як активний культурно-освітній громадський діяч, поет та бандурист. У 1916-1917 рр. стає засновником товариства «Просвіта» в Золотоноші, працює у системі народної освіти. Стоїть на чолі фундації газет «Вільне слово» та «Вісті Просвіти».

Після більшовицької революції розпочинає викладати в Золотоніському відділенні Уманського агрономічного інституту в м. Ірманець, за 10 кілометрів від Золотоноші. Тут він організував ансамбль бандуристів і сам регулярно виступав з ним.

Ще під час навчання у Києві Михайло Домонтович розпочинає майструвати бандури. В технології виготовлення його інструментів важливим було те, що він особливо піклувався про збереження автентичності бандури. Корпуси виготовлялися з верби, а для дек використовувалася висушена в піску ялина, кілочка також виготовлялися лише з дерева.

Михайло Домонтович виготовляв бандури для музикантів свого ансамблю. Деякі з них збереглися. Одна з таких бандур експонується у краєзнавчому музеї Звенигородки на Черкащині, друга - у колекції Золотоніського краєзнавчого музею.

Захоплення Михайла Олександровича бандурою розділяли чимало золотонісців,

які під його орудою у 1920-1923 роках досягли значного мистецького рівня. Злобінцев (Домонтович) виховав багато досвідчених бандуристів, згодом вони стали організаторами та керівниками самодіяльних колективів у Городищі, Звенигородці, Черкасах, Лубнах та інших містечках.

Поряд з мистецькою діяльністю Михайло Домонтович публікує низку політичних праць: про автономію України, про здобутки Французької революції, «Землякам малоросам од українців», «Нарис про Український рух в Золотоніському повіті» та інші. Також створює ряд поезій, в яких відстоює українські державницькі ідеали.

У репертуарі бандуриста М. Домонтовича були пісні із сатирою на існуючу судову систему.

*Раз я в волості судився,
З нашим сільським адвокатом
(Катом, катом, катом, катом),
Нас судили судді вбрані,
В сукнах, чоботи сап'яні
(П'яні, п'яні, п'яні, п'яні).*

Учень М. Злобінцева Марко Мішалов згадував, що після виконання пісні про суддів у залі, де знаходився представник райкому партії з Полтави, почався скандал. Він встав і публічно попросив Домонтовича (Злобінцева) заграти «Інтернаціонал». Той спробував, але нічого не вийшло. Виявилося, що Домонтович революційних пісень на бандурі не грав. Тоді ж цей представник попросив, щоб М. Злобінцев заграє «Ще не вмерла Україна». Домонтович відповів, що підіграє, якщо представник райкому заспіває. Таким ось чином, завдяки гумору М. Злобінцев врятував себе від напруженого моменту, який створився в залі.

У золотоніський період також з'являється один з перших україномовних підручників «Самонавчатель до гри на кобзі або бандурі» І-ІІ ч. м. Одеса, 1913-1914 рр. авторства Михайла Олександровича Домонтовича. Спеціалісти вважають цей підручник першим, який був надрукований на теренах Наддніпрянської України. До цієї події лише у 1909 р. Гнат Хоткевич у Львові видав «Підручник гри на бандурі» та Василь Шевченко і Василь Овчинніков 1914р. у Москві видали свої самовчителі.

М. Злобінцев був успішним і в своїй основній професії. Він написав підручник для народних шкіл і початкових класів середніх шкіл «Арихметика» (у двох частинах Золотоноша, 1917-1918 рр.), який дістав високу оцінку від фахівців. Зумів створити і гарну родину – мав дружину, сина Юрія та дочку Марію.

Прогресивна позиція, яка проявлялася в неухильному і свідомому служінню українському народові була основним кредо його життя. Він завжди носив українську сорочку, говорив лише українською. Звісно, людина з такими поглядами не могла залишитися поза полем зору тоталітарного ре-

жиму Сталіна.

М. Злобінцева спочатку позбавили волі строком на три роки – заслання у концтаборі на Соловецькі острови. Є неперевірені відомості про те, що у заслання він працював кіномеханіком. Через два роки, 22 грудня 1933 р., рішенням трійки ОДПУ Північного краю М. Злобінцев знову був звинувачений і вдруге позбавлений волі – тепер строком до 5 років. 20 вересня 1937 р. рішенням трійки НКВС Північного краю М. О. Злобінцев був засуджений до вищої міри покарання – розстрілу.

Земляк Михайла Олександровича, знаний краєзнавець В. Почепцов так описав день його смерті: «Михайло Олександрович, працюючи в Соловецькому таборі в культосвіті, одного разу не втримався і поділився спогадами про Україну. Стукач відразу доніс. І Злобінцева «пустили з гірки». Він загинув при падінні. Тіло поштамтували собаки. Така кара називалася «спробою втечі». Йому було 53 роки.

Питання про реабілітацію Михайла Олександровича було підняте у березні 1988 р. директором Золотоніського краєзнавчого музею М. Ф. Пономаренком. На підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР від 16 січня 1989 р. його реабілітували.

Через те, що М. Злобінцев був репресований, про його діяльність рідко згадувалося в публікаціях, які друкувалися в Україні, і достеменних фотографій з його зображенням не збереглося. У своїй праці «Народні співці-музиканти на Україні» (К. 1980) Андрій Омельченко не згадує про підручник Домонтовича у розділі про перші підручники гри на бандурі, хоч там згадано всі інші дореволюційні підручники: Г. Хоткевича (1909), В. Шевченка (1914) та В. Овчиннікова (1914). У своїй дисертаційній праці Омельченко про Домонтовича згадує, а в книзі, як пояснив, не захотів тріпати чесне ім'я Михайла Олександровича Домонтовича, якого вважали ворогом радянської системи і брат якого був білогвардійським офіцером.

Український емігрант, дослідник кобзарського руху в Україні Віктор Мішалов так підсумував внесок М. Злобінцева у популяризацію української народної традиції: «Про видатного бандуриста й українського діяча Михайла Злобінцева ми знаємо доволі мало, і то переважно завдяки матеріалам, які були надруковані за кордоном, з джерел української діаспори. М. Злобінцев (Михайло Домонтович) був організатором першого відомого зрячого ансамблю бандуристів, автором другого Самонавчителя гри на бандурі, а також першого збірника творів для бандури. Михайло Домонтович зробив значний внесок у розвиток бандурного мистецтва і цим здобув собі вічну пам'ять і подяку від усіх бандуристів».

Наталія КОСТЮК

ДЛЯ НАТАЛІЇ УЖВІЙ СЦЕНА У ЗОЛОТОНОШІ ВІДКРИЛА ШЛЯХ ДО АКТОРСЬКИХ ВЕРШИН

Сучасна Золотоноша славиться сценічними талантами і коли хтось акцентує увагу скажімо на місцевому електричному монтері, який став «зіркою» комедійних виступів команд КВН, то варто згадати, як точно так само, в умовах аматорського колективу людей, закоханих у сцену, розпочинала колись у Золотоноші сценічну діяльність легендарна Наталія Ужвій...

У Золотоношу з рідної Волині родина Ужвій потрапила 1916 року як біженці – вони втікали від боїв Першої світової, якими була охоплена вся Західна Україна. Спочатку Наталія Ужвій просто вчителювала, а потім разом з ще двома молодими подружками-вчительками прийшла проситися до аматорського театру. «Кастинг» розпочався зі співбесіди з постановником спектаклів Володимиром Войною, основним місцем роботи якого було... товариство боротьби за тверезість. У справах театральних його «заступниками» були золотоніський ветлікар Крутиков, агроном Падалка і майстер на всі руки Африкан Балавенський...

Перший виступ Ужвій на сцені - у

малесенькій, абсолютно не значимій ролі квартирантки в спектаклі Габрієли Запольської, а вже наступна роль – Софії, у абсолютно серйозному спектаклі «Безталанна»... На сцені у Золотоноші Ужвій виступала у найтяжчі для України часи початку ХХ століття, часи Української революції і Визвольної боротьби – виступала тут майже 6 років, зігравши ролі у більш як 60 виставах. До Києва перебралася лише в грудні 1921-го – як сама згадувала, приїхала в «теплушці» залізничного поїзда до вже давно збільшовиченого Києва з рекомендацією в кишені від Золотоніського повітового відділу освіти – за підписом Івана Мойши родом з Мойшинців нині Чорнобаївського району Черкащини – того самого, який прославився як автор фундаментального кількатомного роману про Козачину «Богдан Хмельницький», написавши його під псевдонімом Іван Ле...

Хоча у неопалюваному фойє київського Театру російської драми, де засідала приймальна комісія пролетарських «інструкторсько-режисерських курсів» було дуже зимно, бо приміщення не опалювалося, та декому в комісії стало спе-

котно, коли новоприбула в столицю більшовицької УРСР акторка із Золотоноші вирішила за найкраще прочитати перед комісією... уривок з твору Володимира Винниченка, члена «петлюрівської» Центральної Ради.

Втім, зарахування пройшло успішно і подальша кар'єра Ужвій, розпочата на сцені у Золотоноші, тривала блискуче – більше 200 ролей у кращих спектаклях кращих театрів країни, 20 ролей у кіно – і це в часи, коли кінематограф практично лише «ставав на ноги»!

Цікава деталь: перша роль Ужвій в кіно – у пропагандистському радянському фільмі «П.К.П.» («Пилсудский купил Петлюру»), де вона зіграла роль «шпигунки Дефензиви» (польської розвідки) Галини Домбровської. А справжня Галина Домбровська була родом із Соболівки - нині Шполянського району Черкащини. І в польському таборі для репатріантів з України дійсно була, от тільки займалася там не вербуванням шпигунів, як у фільмі, а написанням книг, бо була письменницею (псевдонім – Галина Журба). Разом з Наталією Ужвій у фільмі «П.К.П.» зіграв внучатий племінник Тараса Шевченка, колишній генерал Армії УНР Юрко Тютюнник родом з Будища на Звенигородщині – причому грав самого себе, як «поплічника Петлюри». Самого себе починав грати у цьому фільмі і

Наталія Ужвій

більшовицький комбриг Григорій Котовський, який на той час проходив військову службу в Умані на Черкащині. Але роль до кінця не зіграв, - замінили актором-дублером, бо сам Котовський був убитий своїм другом за загадкових обставин під час відпочинку на морі в Одесі...

Пізніше акторська доля не раз нагадуватиме Ужвій про Черкащину: вона грала в кіно то роль Галини, сестри козацького отамана Тараса Трясила, який проголосив початок повстання проти шляхти в Каневі, а помер, за переказами, в Корсуні, то роль Ярини, сестри Тараса Шевченка, а під час кінозйомок знову буде на берегах Дніпра - під Каневом...

Вершиною творчого злету Наталії Ужвій стала головна роль українки-партизанки у фільмі «Райдуга» 1944 року – за неї вона отримала звання Народної артистки і міжнародне визнання. Популярна в ЗМІ версія про те, що за цю роль американці нагородили її «Оскар» - насправді лише красива байка. Але картина була відзначена Головним призом асоціації кінокритиків США, Вищою премією газети «Daily News» - «За кращий іноземний фільм в американському прокаті 1944 року» та призом Національної ради кіноглядачів США...

Олександр БРАВАДА

ОЛЕЛЬКО ОСТРОВСЬКИЙ: СПІВЕЦЬ КОЗАЧЧИНИ І КОЗАК УНР

Козак ХХ століття у своїх книгах возвеличив
подвиг тих, на кого рівнявся...

В часи новітньої Незалежності України, ще до Закону про декомунізацію стала у Золотоноші подія, яку не надто хто й помітив в Україні – одну із вулиць перейменували з вулиці М.Островського... на вулицю О.Островського. Місто підтримало ідею директора місцевого краєзнавчого музею Михайла Пономаренка, який запропонував змінити назву з імені більшовицького письменника Миколи Островського, який до Золотоноші не мав ніякого відношення, на письменника УНР Олелька Островського, який народився і майже все життя прожив у Золотоноші...

У книзі Василя Яременка «Літератури дивна течія» знаходимо базований на дослідженнях того ж Михайла Пономаренка виклад тієї короткої інформації, що залишилася про життя надзвичайно талановитого письменника, який залишив по собі чимало літературних творів. Багато з них уціліло – попри те, що автора було знищено репресивною машиною більшовиків.

Майбутній письменник народився 1880 року в Золотоноші, у родині повітового справника. Назвали його «княжим» давнім іменем Олелько – такою була форма імені Олександр в часи Київської Русі. Після закінчення історично-філологічного факультету Київського університету був писарем Мушкетерів у Золотоноші, входив до нелегальної патріотичної організації «Громада», керованої Михайлом Злобінцевим. Став активним учасником революції 1905-1907 рр., яка на Золотоніщині мала ще й явні ознаки прагнення національного визволення. У цей час належав до Революційної Української Партії, а за улюблений твір мав брошуру «Самостійна Україна» ідеолога і лідера самостійницької течії українського руху Миколи Міхновського.

Перед Першою світовою Островський певний час працював актором Львівського українського театру в Коломиї, а з початком війни потрапив на фронт: спочатку Південно-Західний, а потім Кавказький. Причому, куди б його не закинула доля – всюди писав оповідання про рідний край і Козаччину. Скажімо, оповідання про бит-

ви Богдана Хмельницького під Корсунем і Жовтими Водами написав у Коломиї й Дрогобичі на Західній Україні, розповідь про козацького полковника Івана Богуну писав у Армавірі на Кубані, а оповідання «Полтава» і «Руйнування Чортомлицької Січі» написав, перебуваючи на Кавказькому фронті.

Лютневу революцію зустрів у Тифлісі (Тбілісі), а в серпні 1917-го повернувся до Золотоноші, став творцем і очільником «Золотоніського куреня» – військового формування, яке захищало повіт від набігів різношерстих загонів мародерів. Водночас створив у Золотоноші видавництво «Вільна думка», де видав друком драми «Гетьман Мазепа» і «Стрільці», п'єсу «Нірвана» та інші твори, здебільшого на тему історії України. «Під впливом Михайла Домонтовича, керівника нелегального гімназійного гуртка в Золотоноші та творів Олелька Островського, якими зачитувалися до екстазу, більшість місцевих гімназистів, вступивши до військ УНР, захищали її незалежність зі зброєю в руках», – пише Василь Яременко. Коли ж 1919 року в Золотоношу увійшли більшовицькі війська, Островський з дружиною і двома доньками переїхав до Полтави, знову став актором театру. Та й у Полтаві тоді лютувала «пролетарська диктатура». Книга Дмитра Солов'я «Розгром Полтави», видана у канадському Вінніпезі, зберегла розповідь свідка арешту Островського, Володимира Дубіва. Той пригадував, як у Полтаві можна було потрапити під арешт тільки за те, що

на стіні портрет Шевченка висів...

У червні 1919 року у міському театрі Полтави «давали» концерт. На сцені Островський співав Шевченкове «Ой Дніпре мій, Дніпре, широкий та дужий!» Коли дійшов до слів «Оживуть гетьмани в золотім жупані, прокинеться доля, козак заспіває...», зі свого місця в залі раптом підірвався головою губвиконкомом Яхніс Дробніс, який загорлав «Ету петлюровскую сволочь нужно немедленно арестовать!» Арештували...

Почувши, що Островського збираються розстріляти, відомий письменник і правозахисник Володимир Короленко написав листа Голові Раднаркомом Христьяну Раківському, де зокрема були слова: «Страта його, безсудна і несправедлива, була б жорстоким викликом абсолютно законним почуттям українців». Короленко на жаль не знав, що розповсюджена чекістами інформація про те, що Островського перевезли до особвідділу в Києві – брехня. На той час, коли писався лист, письменника вже розстріляли, не вивозячи за межі Полтави. Очевидно, його тіло було серед 16 ек-

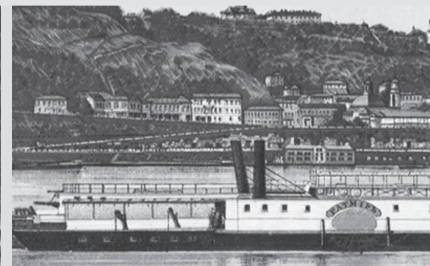
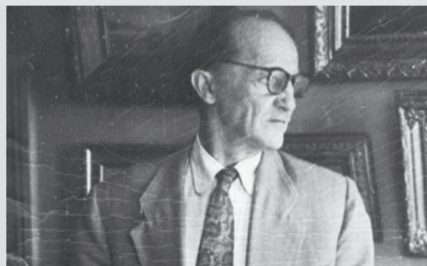
сгумованих, рештки яких виявили денкінці у серпні того ж 1919 року...

2008 року в газеті «Нація і держава» плевніник Островського надрукував листа, у якому просив зголоситися родичів, якщо ті уціліли – адже десь мали жити доньки письменника. У тому листі наводиться інформація про те, що Островський працював з братами Миколевичами і був кумом Саксаганського. Та й без того він уславив своє ім'я. Хоча десь загубилися декілька творів Островського, та 28 нарисів, казок, оповідань, повістей і драм, написаних ним у різний час, дійшли до наших днів. Відомий письменник і літературознавець Борис Антоненко-Давидович вважав Олелька Островського навіть талановитішим, хоча і менш популярним, ніж відомий співець Козаччини Адріан Кашенко.

В новітній час декілька творів Олелька Островського перевидані знову – в першу чергу «Руйнування Батурина» (цю книгу написано безпосередньо в Золотоноші у 1913 році), «Іван Богун» та «Гетьман Іван Мазепа»...

Світлана КРАВЕЦЬ

Ріка, якою ходили в похід війни князів з його романів, була визначальною для видатного письменника. Він народився на теплоході «Ратмир» на Дніпрі, а коли помер, Дніпром почав курсувати теплохід «Семен Складенко»...

Автор «княжих» романів про Святослава і Володимира, Семен Складенко народився на кораблі

Нещодавно виповнилося 115 років з дня народження відомого українського письменника, нашого земляка Семена Складенка (1901–1962).

Дід Семена Складенка, також Семен, все життя прожив у Прохорівці Канівського району. Але вік потомственного козака Прохорівської козацької сотні був недовгим – в одному з кулачних боїв, які у ті часи були в моді, він загинув.

Старший з його синів, Дмитро, рано пішов працювати – матросом на річковий пароплав, згодом став на кораблі стерновим. Одружився з Євдокією Стояною, яка була з роду збіднілих дворян. Дівчина

закінчила Золотоніську гімназію і мала диплом учителя. Але вчителювала лише два роки – народила п'ятох дітей, отож усе життя була домогосподаркою.

Молода невістка мусила жити в тісній хатині разом із свекрухою і п'ятьма ще не одруженими чоловіковими братами. Рятуючись від тісноти, у теплу пору року Євдокія плавала на кораблі по Дніпру разом з чоловіком-стерновим, який мав окрему каюту. Саме на кораблі «Ратмир», неподалік Кременчука, і народився Семен Складенко. Хоча в документах місцем народження значиться село Прохорівка...

Діти Складенків вважалися освіченою,

прогресивною молоддю – всі вони закінчили Золотоніську гімназію. Семен першим організував у селі драмгурток, вів активну просвітницьку роботу.

Свої перші вірші й нариси Семен Складенко написав у гімназії в Золотоноші, друкувався в пресі. У Прохорівці доклав багато зусиль, щоб вберегти бібліотеку Михайла Максимовича, зберегти дуб Шевченка.

Після армії Складенко стає журналістом, відповідальним секретарем окружної газети в Черкасах (нині в цьому приміщенні – редакція газети «Черкаський край»). У 1927 році Складенко переїздить до Києва, працює в республіканських газетах та

журналах. Написав багато оповідань, повістей, романів. У своїй творчості Семен Складенко використовував матеріали з історії рідного краю, описував події, які відбувалися на Черкащині. Згадує у творах прізвища односельців по Прохорівці: Гурін, Мерега, Стоян; назви кутків села, річок: Оріховка, Коноплянка, Савранка, Видумка, Узвіз, Кумина Коса, Киселівка. З любов'ю описує Дніпро. Він і сам любив на човні мандрувати цією величною рікою...

Вершиною творів історичної тематики стали романи про період зміцнення і розквіту Київської Русі – «Святослав», «Володимир». На жаль, трилогію письменник не встиг завершити – написано лише кілька глав третьої книги «Ярослав».

У роки Другої світової війни Семен Складенко був військовим кореспондентом, нагороджений орденами і медалями. У післявоєнні роки продовжував письменницьку діяльність. Іменем Семена Складенка названо вулиці міст і сіл. Довго курсував по Дніпру теплохід «Семен Складенко»...

Ніна КИКОТЬ

Золотонісець Мелес життя провів у монастирях, залишаючись справжнім козаком...

У січні 1751 року в Синодальній конторі «с прістрастієм» допитували Анатолія Мелеса, єпископа з козацької Запорозької Січі, який «провинився» перед московитами тим, що «вел себя в Сечи буйно, по царским дням молебни не правил, вел себя как будто на отделение Сечи от России». Народився найволелюбніший єпископ Запорозької Січі на Мелесовому хуторі під Золотоношею...

Із тексту допиту в Синодальній конторі: "От роду ему двадцать осмой год; отдан для обучения латинского и прочих диалектов в Киевскую академию, в коей он, Анатолий, и обучался по 1743 год и ходил до школы пиитики; ныне он, Анатолий, по-еврейски и по-немецки позабыл, а знает говорить и писать по-гречески и по-латыни..."

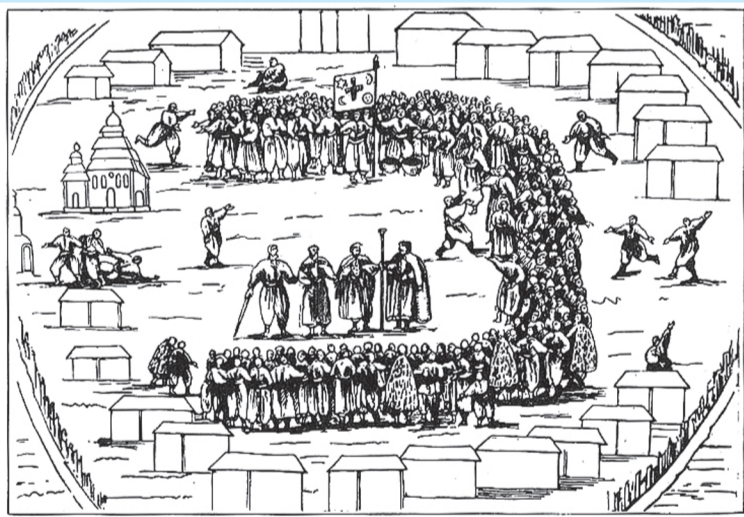
Будучи Вашего Императорского Величества малороссийским, Переяславского полку, местечка Золотоноши, природным подданным, своевольно в 1743 году из России за границу ушел и, бродя в Польше и Волосской земле по разным местам и монастырям, монашество и иеромонашество через происки свои, без избрания, яко чуждой церкви клирик, получа, в 1749 году в Афонскую гору, в Павло-Георгиевский монастырь пришедши, через полшеста месяца во архимандрита Константинопольским патриархом Кириллом таковым же неправильным образом произведен...

Пожалівшись у стилі, звичному для московитів усіх часів, на «своевольное» перебування ченцем на святому Афоні і навіть на зроблене Константинопольським патріархом «неправильное произведение в архимандрити», клерки Синодальної контори зробили в доносі наголос на ще більше «преступление» Анатолія Мелеса – наголосили, що він «без дозволу» відвідав закордонний «в Польше монастырь, именуемый Мотренин. А из оного Мотренина монастыря пошел он, Анатолий, в волосской город Бокурешт, в коем имеется еллино-греческая школа». «Бокурешт» – це Бухарест, столиця сучасної Румунії, а «Мотренин монастырь в Польше» – це Мотрин монастир в Холодному Яру сучасного Чигиринського району Черкащини – ці землі належали на той час Польщі...

Коли вільнолюбного козацького єпископа зіслали до монастиря в Сибір, дорогою він «к побегу своему способу искал, и в караульного капрала за чинимое ему в том запрещение нож бросил».

Коли ж зрештою за розпорядженням цариці був повернутий в Україну і став настоятелем монастиря у Глухові на Сумщині, на нього знову строчили кляузи – жалілися, що ходить босим навіть у холоди, займається фізичними тренуваннями, а ченцям наказав декілька дзвонів переплавити на гармати – золотонісець хотів, щоб навіть у монастирі українці тренувалися стріляти. По кому саме – московські шпигуни не знали, але враховуючи біографію єпископа, здогадувалися...

Ярослав ЗВЕНИГОРА

Старовинна гравюра – козацька рада на Запорозькій Січі. Козаки на радах шикувалися півколом, лицем до прапора і Січової церкви...

ДЕНЬ В ІСТОРІЇ

19 – 27 січня

19 січня 1655 р. відбулася Охматівська битва (на території сучасного Жашківського району Черкащини) – між козаками Б.Хмельницького та польськими військами С.Чарнецького.

19 січня 1906 р. побачив світ перший номер першого українського сатиричного журналу «Шершень».

19 січня 2014 р. у Києві на вулиці Грушевського розпочалася найгостріша фаза повстання проти диктаторського режиму Януковича.

20 січня 1897 р. народився Євген МАЛАНЮК, сотник Армії УНР, письменник і публіцист, прозваний «імператором залізних строф».

20 січня 1918 р. у Києві, столиці УНР, відкрився Всеукраїнський церковний собор.

21 січня 1803 р. помер останній український гетьман Кирило РОЗУМОВСЬКИЙ.

21 січня 1919 р. в Хусті Всенародні збори ухвалили приєднати Закарпаття до УНР.

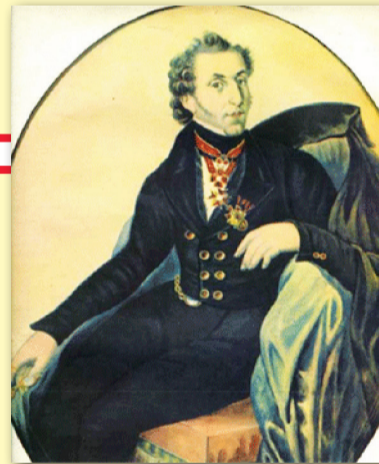
21 січня 1978 р. у Каневі, на Тарасовій горі, на знак протесту проти русифікації України спалив себе Олекса ГРНИК.

22 січня 1918 р. Центральна Рада проголосила самостійність УНР.

22 січня 1919 р. в Києві проголошено Акт злуки всіх українських земель в одну державу.

23 січня 1921 р. москалі вбили композитора Миколу ЛЕОНТОВИЧА, композитора, всесвітньо відомого як автор різдвяного «Щедрика».

25 січня 1942 р. на російській каторзі загинув Агатангел КРИМСЬКИЙ, історик, письменник і перекладач, який вважав за найріднішу Звенигородку на Черкащині.

26 січня 1892 р. народився отаман Григорій ЯКОВЕНКО, член Холодноярського повстанку.

27 січня 1790 р. у Городищі на Черкащині народився Петро ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ, письменник, поет, байкар.

27 січня 1839 р. народився Павло ЧУБИНСЬКИЙ, автор слів українського гімну «Ще не вмерла Україна».

27 січня 1860 р. вийшов друком повний «Кобзар» Тараса Шевченка.

"Козацький край" – це найбільш актуальні публікації.

Наші журналісти працюють з архівами, істориками і краєзнавцями та виїжджають безпосередньо на передову у зону АТО – з Вами і для Вас ми пишемо про історію і сьогодення боротьби за Волю України..

Сайт нашої газети в Інтернеті оновлюється ЩОДЕННО!

www.cossackland.org.ua

